

Riksarkivets föreskrifter om tekniska krav för tusch, skrivare och kopiatorer för framställning av skrift på ritfilm och reprografisk film;

beslutade den 2 december 1992.

Med stöd av 2 § arkivförordningen (1991: 446) beslutar Riksarkivet efter samråd med Krigsarkivet följande föreskrifter om tekniska krav.

Inledning

Dessa föreskrifter specificerar tekniska krav för tusch, skrivare och kopiatorer för skriftframställning på ritfilm och reprografisk film vid framställning av beständiga handlingar. Avsikten är att handlingar skall kunna framställas på ett sådant sätt att de har förutsättning att förbli i stort sett oförändrade vad avser egenskaper som påverkar läsligheten och möjligheten att kopiera eller konvertera till annat medium eller annan typ av databärare, t. ex. genom mikrofilmning.

Föreskrifterna är avsedda för bedömning av beständigheten hos handlingar som förvaras i arkivlokaler och andra skyddade omgivningar under lång tid. De är inte tillämpliga på handlingar som förvaras under skadliga förhållanden såsom hög luftfuktighet, som kan främja mikrobiologiska angrepp, hög temperatur, strålning (t. ex. ljus), höga halter av luftföroreningar eller vatten. Eftersom handlingar kan komma att förvaras i oskyddad omgivning innan de överförs till arkivlokaler o. d., är emellertid beständigheten mot vatten och ljus av betydelse.

Kravspecifikationer med samma innehåll har tidigare utfärdats av Statens Provningsanstalt med stöd av skrivmaterielkungörelsen (1964: 504) för användning i samband med godkännande av produkter.

Särskilda regler om framställning och användning av ritfilm och reprografisk film finns i Riksarkivets föreskrifter och allmänna råd (RA-FS 1986: 3) angående framställning och hantering av kartor och ritningar som skall bevaras.

Definitioner

I dessa föreskrifter avses med

beständighet

förmåga att motstå åldring, dvs. inverkan av omgivningsfaktorer,

läslig	varje enskilt tecken kan tolkas,
radermedel	material för att avlägsna skrift på mekanisk eller kemisk väg,
reprografisk film	fotografisk film som kan vara belagd med rityta,
ritfilm	film för ritad och skriven information med antingen kemiskt eller mekaniskt framställda ritytor på ena eller bägge sidorna.

Omfattning

1 § Dessa föreskrifter specificerar tekniska krav för utvärdering av skrift med tusch, skrivare, kopiatorer m. m. på ritfilm och reprografisk film för framställning av beständiga handlingar.

Föreskrifterna anger också krav för radermedel i kombination med tusch och ritfilm/reprografisk film.

Tusch skall uppfylla kraven i 3–11 §§. Skrivare och kopiatorer skall uppfylla kraven i 3–11 och 13–14 §§. Kombinationer av tusch, radermedel och ritfilm/reprografisk film skall uppfylla kraven i 12 §.

Ritfilm och reprografisk film som används tillsammans med dessa produkter skall uppfylla kraven i Riksarkivets föreskrifter (RA-FS 1992:10) om tekniska krav för ritfilm och reprografisk film.

Bindande referenser

2 § Följande regler och standarder innehåller krav som, genom referenser i texten, även utgör krav i dessa föreskrifter. Vid tiden för utgivningen av föreskrifterna gällde de utgåvor som anges.

ISO 554:1976	Standard atmospheres for conditioning and/or testing – Specifications
ISO 5-2:1985	Photography – Density measurements – Part 2: Geometric conditions for transmission density
ISO 5-3:1984	Photography – Density measurements – Part 3: Spectral conditions
SS-EN 45 011:1989	Certifieringsorgan – Allmänna krav vid certifiering av produkter
RA-FS 1992:10	Riksarkivets föreskrifter om tekniska krav för ritfilm och reprografisk film
RA-FS 1992:13	Riksarkivets föreskrifter om provningsmetoder vid utvärdering av tusch, skrivare och kopiatorer för framställning av skrift på ritfilm och reprografisk film

Tekniska krav

3 § Skrift (linjer och tecken) skall vara kontinuerlig och väl definierad.
Efter förvaring vid 100 °C och 50 % relativ luftfuktighet (RH) enligt 4 §

RA-FS 1992: 13 skall proven vara fria från defekter eller förändringar som är av betydelse för avsedd användning. Granskning skall utföras visuellt.

4 § Färgstyrkan hos skrift skall minst motsvara färgstyrkan hos gråskala nr 1 vid bestämning enligt 12 § RA-FS 1992: 13.

5 § Färgstyrkan hos skrift efter belysning enligt 6 § RA-FS 1992: 13 skall minst motsvara färgstyrkan hos gråskala nr 2 vid bestämning enligt 12 § RA-FS 1992: 13.

6 § Efter behandling med vatten enligt 7 § RA-FS 1992: 13 skall proven vara fria från defekter eller förändringar som är av betydelse för avsedd användning. Granskning skall utföras visuellt.

7 § Efter behandling med rengöringsmedel enligt 8 § RA-FS 1992: 13, skall proven vara fria från defekter eller förändringar som är av betydelse för avsedd användning. Granskning skall utföras visuellt.

Kraven skall vara uppfyllda för prov som rengjorts enligt 8 § RA-FS 1992: 13 och förvarats vid 100°C och 50% RH enligt 4 § RA-FS 1992: 13. Sådana prov skall också uppfylla kraven i 9 §.

Rengjorda prov skall uppfylla kraven i 10 §.

8 § Efter nötning enligt 9 § RA-FS 1992: 13 skall skriften inte vara avsevärt mer defekt än annan skrift på ritfilm som omfattas av dessa föreskrifter och av RA-FS 1992: 10. Granskning skall utföras visuellt.

9 § Efter provning av vidhäftningen mellan skrift och film enligt 10 § RA-FS 1992: 13 skall skriften vara kontinuerlig och väl definierad. Inga defekter på filmens skikt får uppstå.

Spår av skriftöverföring till tejen accepteras.

Prov som behandlats enligt 7 och 12 §§ skall också uppfylla detta krav.

10 § Prov som förvarats sammanlagda i kontakt med varandra under belastning enligt 11 § RA-FS 1992: 13 får inte uppvisa någon skriftöverföring. Inga defekter på filmens skikt får uppstå.

Prov som behandlats enligt 7 och 12 §§ skall också uppfylla detta krav.

11 § Materialet skall även i övrigt vara lämpligt för framställning av beständiga handlingar.

Speciella krav för tusch och radermedel

12 § Efter radering, återritning och förvaring vid 23°C och 50% RH respektive 70°C och 50% RH i enlighet med 5 och 16 §§ RA-FS 1992: 13 skall filmen vara fri från defekter som är av betydelse för avsedd användning. Granskning skall utföras visuellt.

Sådana prov skall också uppfylla kraven i 9 §.

Dessutom skall prov som förvarats vid 23°C och 50% RH uppfylla kraven i 10 §.

RA-FS 1992: 12

Tuschlinjer som ritats på en yta som raderats upprepade gånger (vanligen sex men utvärdering kan också göras efter fyra raderingar) skall vara kontinuerliga och ha god kantskärpa. Linjebreddden skall inte avvika med mer än 10% från den hos linjer ritade på icke raderad yta.

Speciella krav för skrivare och kopiatorer

13 § Skriftframställningen skall inte medföra förändring av filmens dragstyrka och töjning vid brott. Dragstyrkan och töjningen vid brott skall bestämmas enligt 14 § RA-FS 1992: 13.

14 § Viktalet hos film med skrift skall vara minst 10000 vid provning enligt 15 § RA-FS 1992: 13.

Provningsrapport

15 § Provningslaboratoriet skall i sin rapport ange följande:

- a) noggrann identifiering av det provade materialet,
- b) datum och plats för provningen,
- c) klassificering avseende typ av material,
- d) antal provföremål använda vid provningen,
- e) metod för skriftframställning,
- f) erhållna provningsresultat vid provning enligt dessa föreskrifter,
- g) iakttagelser av annan typ som kan ha betydelse för beständigheten hos handlingar,
- h) avvikelser från dessa föreskrifter och andra omständigheter som kan ha påverkat resultaten,
- j) ett uttalande om materialet uppfyller eller inte uppfyller kraven i dessa föreskrifter; i det sistnämnda fallet skall skälet specificeras.

Temporärt certifikat

16 § Temporärt certifikat kan lämnas för material som uppfyller följande krav:

Kombinationer av ritfilm/reprografisk film, tusch och radermedel skall uppfylla kraven i 3–11 §§ samt kravet på kvalitet efter återritning enligt 12 § för prov som förvarats vid 100 °C och 50% RH under 12 dygn.

Villkor vid certifiering

17 § Om tusch, skrivare eller kopiator uppfyller ovanstående krav kan certifikat om överensstämmelse med dessa föreskrifter utfärdas av den som ackrediterats som certifieringsorgan i enlighet med SS-EN 45011.

Om en kombination av film, tusch och radermedel uppfyller kraven i 16 § kan ett temporärt certifikat utfärdas för tiden fram till det att provningen efter 6-månadersåldringen har avslutats.

Certifikat skall utfärdas för en specifik kombination av tusch och radermedel (om tillämpligt), skrivare eller kopiator och ritfilm eller reprografisk film.

Produkt som levereras med den beteckning som anges i certifikatet skall överensstämma med den som användes vid provning för certifiering.

I samband med certifieringen kan produkten tilldelas ett registreringsnummer av certifieringsorganet. Detta nummer får anges på produkten eller dess förpackning.

Certifierad produkt får märkas med orden "Svenskt arkiv". Användningen av denna märkning regleras i lagen (1990:783) om skydd för beteckningen svenskt arkiv.

Certifikat skall utfärdas för en tid som inte överstiger ett år. Certifierad produkt skall genomgå återkommande kontroller för att tillgodose att dess konstruktion och egenskaper samt egenskaper hos handlingar framställda med produkten överensstämmer med resultaten som erhöles i samband med certifieringen. Den övervakande kontrollen skall regleras i ett avtal mellan tillverkare/leverantör och certifierande organ. I detta avtal skall anges förfarandet vid ändring av produktens beteckning, konstruktion eller sammansättning. Avtalet skall även innehålla bestämmelser angående tillverkarens/leverantörens produktkontroll.

-
1. Denna författning träder i kraft den 28 december 1992.
  2. Föreskrifterna kommer att kungöras i engelsk översättning. Innan sådant kungörande har skett kan en preliminär översättning erhållas från Riksarkivet.

ERIK NORBERG

Britt-Marie Östholm